

tare, in his esto (I Tim. iv), subjiciens plenitudinem A (ita et ms. cod. Just.). Attende tibi ac doctrinæ: quoniam si fidelibus sine intermissione incumbimus institutis, separamur a vitis, dum impensa cura divino operi, humano locum non relinquit errori. Quod (Hormisdæ ep. 79) si ea quæ prædicta sunt validis teneantur fixa radicibus, nec a paterna traditione receditur, et constanter quæstionibus obviatur, ac præavorum intentio cassatur, honorumque fides et constantia roboratur. Data octavo Idus Septembris, Diocletiano sexto et Constantio secundo viris clarissimis consulis (anno 296).

EPISTOLA II,

MARCELLINI PAPÆ AD ORIENTALES EPISCOPOS.

Ut laico clericum non liceat accusare.

- I. De contentionibus inter Christianos ortis ad Ecclesiam deferendis, et ab ecclesiasticis jure terminandis.
- II. Quod major a minori judicari non debeat, nec episcopi ullum præjudicium inferre pontifici a quo consecrari probantur.
- III. Quod clericus absque permisso episcopi sui neminem ad iudicium sæculare trahere præsumat, nec laico quemlibet clericum accusare liceat.
- IV. Quod injustum iudicium metu regis, vel jussu, a iudicibus factum non valeat: et quod statuta infidelium delibentur.

Dilectissimis fratribus universis episcopis, per orientales provincias constitutis, Marcellinus episcopus.

Quid tam dulce sollicito quam quod mihi de vobis innotescunt illa quæ cupio? Quid (1) tam religiosis conveniens institutis, quam ut inter se sacerdotes pacem, quam necesse est aliis pro officio annuntiare, conservent? Plena (fatcor) gratulatione suscepisti, quod votiva mihi de charitate (quæ inter vos est) ecclesiarum et pace, in litteris indicastis sponte mihi quidquid hortari poteram, quidquid monere, delatum est. *Confirmet hoc Deus, quod est operatus in nobis (Psal. LXXVII);* et quæ præcepit pro animarum salute faciendâ, hæc ipse qui præcepit, pro ea, qua nos redemit, pietate faciat. Et his tam bonis nuntiis, nos (2) quoque religiosam sanctorum vicem reddimus nuntiorum. Quidquid cum orientalibus, quos ad Ecclesiæ corpus unitatemque revocatos, dudum Dei nostri ope litteris significavimus destinatis, de novo, cum aptum fuerit, repetitis vobiscum participamus iudiciis, *mox pro nostro edicto (3) ab orientalibus missa legatio est:* certa speravit, certa consuluit. Sed faciamus de his, quæ fuerunt dicenda, compendia ipsi potius ad instruendam notitiam vestram, quæ nobis sunt responsa, dirigentes, ne quid sibi sub spatio prolixiore terrarum, aut opinio vindicet, aut error assumat, cum ad rerum fidem, ipsam teneri sufficiat veritatem. Quid autem ad continentiam nostrarum pertinet litterarum, oportuit quidem desideria plenius expedire. Quapropter (4) scitote,

(1) Hormisdæ ep. LXV, quæ vel unica omnes pseudo-Isidori merces evertit proscibitque eruditorum virorum iudicio.

(2) Religiosorum vicem reddentes nuntiorum, quidquid. (3) Hinc videas fraudem mali artificis sole meridiano clarius emicare.

(4) Hic initium capiunt solitæ Mercatoris cantiones.

vos a persecutione fratrum, et ab omni litigio abstinere debere, dicente Scriptura: *Servum Dei non oportet litigare (II Tim. II);* nec quemquam nocere, sed omnes persecutores Ecclesiæ, servorumque ejus vestris redargutionibus corrigere, testante Apostolo: *Argue, obsecra, increpa (II Tim. IV).*

I.

Quæcumque ergo contentiones inter Christianos ortæ fuerint, ad Ecclesiam deferantur, et ab ecclesiasticis viris terminentur.

II.

Major autem non potest a minore judicari, nec episcopi pontifici, a quo consecrari probantur, præjudicium inferre ullum possunt. Quod si præsumptum fuisse cognoscitur, viribus carere non dubium est, nec posse inter ecclesiastica ullo modo statuta censi.

III.

Clericus vero cujuslibet ordinis, absque pontificis sui permisso, nullum præsumat ad sæculare iudicium attrahere. Nec laico quemlibet clericum liceat accusare. Detractiones tamen et accusationes atque persecutiones inter Christianos oppido vitandæ sunt: quia licet pauci simus in comparatione aliorum, si tamen unanimes fuerimus, facilius adversariis resistemus. Sanctus etenim protomartyr Stephanus lapidabatur, sed Jesus suscipiebat plagas. Ideo unicuique providendum est, ne aliquem injuste iudicet aut puniat. Et Dominus in Evangelio ait: *Nolite iudicare, ut non iudicemini: quo enim iudicio iudicaveritis, iudicabimini (Matth. VII).* Unde et doctor gentium loquitur, dicens: *Hoc igitur dico, et testificor in Domino, ut jam non ambuletis, sicut gentes ambulant in vanitate sensus sui, tenebris obscuratum habentes intellectum, alienati a vita Dei per ignorantiam, quæ est in illis propter cæcitate cordis ipsorum, qui desperantes, semetipsos tradiderunt impudicitæ, in operationem immunditiæ, omnisque avaritiæ: vos autem non ita didicistis Christum, si tamen illum audistis, et in ipso edocti estis, sicut est veritas in Jesu, deponere vos secundum pristinam conversationem veterem hominem, qui corrumpitur secundum desideria erroris. Renovamini autem spiritu mentis vestræ, et induite novum hominem, qui secundum Deum creatus est in justitia et sanctitate veritatis. Propter quod deponentes mendacium, loquimini veritatem unusquisque cum proximo suo, quoniam sumus invicem membra. Irascimini, et nolite peccare. Sol non occidat super iracundiam vestram. Nolite locum dare diabolo. Qui furabatur, jam non furetur. Magis autem laboret operando manibus suis quod bonum est, ut habeat unde tribuat necessitatem patienti. Omnis sermo malus ex ore vestro non procedat; sed si quis bonus est ad ædificationem opportunitatis, ut det gratiam audientibus. Et nolite contristare Spiritum sanctum Dei, in quo signati estis in diem redemptionis. Omnis amaritudo et ira, et indignatio, et clamor, et blasphemia tollatur a vobis cum omni malitia. Estote autem invicem benigni et misericordes, donantes invicem, sicut et Deus in*

Christo donavit vobis. Estote ergo imitatores Dei, sicut filii charissimi, et ambulate in dilectione, sicut et Christus dilexit nos, et tradidit semetipsum pro nobis oblationem et hostiam Deo in odorem suavitatis. Fornicatio autem, et omnis immunditia, aut avaritia nec nominetur in vobis, sicut decet sanctos, aut turpitudine, aut stultiloquium, aut scurrilitas quæ ad rem non pertinet, sed magis gratiarum actio. Hoc enim scitote intelligentes, quod omnis fornicator, aut immundus, aut avarus, quod est idolorum servitus, non habet hæreditatem in regno Christi et Dei. Nemo vos seducat inanibus verbis. Propter hæc enim venit ira Dei in filios diffidentiae. Nolite ergo effici participes eorum. Eratis enim aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino. Ut filii lucis ambulate (fructus enim lucis est in omni bonitate et justitia et veritate) probantes quid sit beneplacitum Deo. Et nolite communicare operibus infructuosis tenebrarum, magis autem redarguite. Quæ enim in occulto fiunt ab ipsis, turpe est et dicere. Omnia autem quæ arguuntur, a lumine manifestantur. Omne enim, quod manifestatur, lumen est. Propter quod dicit: Surge qui dormis, et exurge a mortuis, et illuminabit te Christus. Videte itaque, fratres, quomodo caute ambuletis, non quasi insipientes, sed ut sapientes, redimentes tempus quoniam dies mali sunt. Propterea nolite fieri imprudentes, sed intelligentes quæ sit voluntas Dei. Et nolite inebriari vino, in quo est luxuria, sed impleamini Spiritu sancto, loquentes vobismetipsis in psalmis, et hymnis, et canticis spiritualibus, cantantes et psallentes in cordibus vestris Domino, gratias agentes semper pro omnibus, in nomine Domini nostri Jesu Christi, Deo et Patri. Sub-

prehensibile est, catholica defendit Ecclesia (Con. n. Nicanus citatus in conc. vi. Rom. sub Symmacho). Non licet ergo imperatori, vel cuiquam pietatem custodienti, aliquid contra mandata divina præsumere: nec quidquam quod evangelicis prophetisque et apostolicis regulis obviat, agere.

IV.

Injustum enim iudicium et definitio injusta, regis metu vel jussu a iudicibus ordinata, non valeat: nec quidquam, quod contra evangelicæ, vel propheticæ, aut apostolicæ doctrinæ constitutionem, successoremve eorum, sive sanctorum Patrum, actum fuerit, stabit. Et quod ab infidelibus aut hæreticis factum fuerit, omnino cassabitur (*Hactenus conc. vi. sub Symm.*). Vos autem state in fide, viriliter agite et omnia vestra cum charitate fiant. Injus rei gratia, ut ait Apostolus (I Cor. xvi; Ephes. v), *flecto genua mea ad Patrem Domini nostri Jesu Christi, ex quo omnis potentia in cælis et in terra nominatur, ut det vobis secundum divitias gloriæ suæ virtutem, corroborari per Spiritum ejus, in interiore homine habitare Christum per fidem in cordibus vestris, in charitate radicati et fundati, ut possitis comprehendere cum omnibus sanctis, quæ sit latitudo, longitudo, et profundum (sublimitas), scire etiam supereminentem scientiæ charitatem Christi, ut impleamini in omnem plenitudinem Dei. Eius autem qui potens est omnia facere superabundanter, quam petimus aut intelligimus, secundum virtutem, quæ operatur in nobis, ipsi gloria in Ecclesia, et in Christo Jesu, in omnibus generationibus sæculi sæculorum. Amen. Data quinto Idus Septembris, Diocletiano septimo, et Maximiano sexto viris clarissimis (anno 299) consulibus.*

APPENDIX SECUNDA,

AD SANCTUM MARCELLUM PAPAM.

EPISTOLA PRIMA (1),

MARCELLI PAPÆ AD EPISCOPOS ANTHIOCHENÆ PROVINCIÆ.

De Romanæ Ecclesiæ primatu et auctoritate, etc.

Dilectissimis fratribus universis episcopis per Antiochenam provinciam constitutis Marcellus.

Sollicitudinem omnium ecclesiarum juxta apostolum circumferentes (II Cor. xi), divinæ circa nos gratiæ memores esse debemus, qui nos per dignationis suæ misericordiam, ob hoc ad fastigium sacerdotale provexit (*Acacius ep. CP. ad. Simplicium papam*), ut mandatis ipsius inhærentes, in quadam sacerdo-

(1) Supposita utraque.

tum ejus specula constituti, prohibeamus solliciti, et sequenda doceamus (*Hilarius papa ep. ad Ascanium*). Unde directis per Bonifacium diaconum nostrum literis admonemus, ut quæ male pullulant, abscindantur, et malefacta (mala) corrigantur, atque bona sectentur, et patrum nostrorum exempla et statuta imitentur. Rogamus ergo vos, fratres, ut non aliter doceatis neque sentiat, quam quod a beato Petro apostolo, et a reliquis apostolis et patribus accepistis. Ab illo enim primo instructi estis: ideo non oportet vos proprium derelinquere patrem, et alios sequi. Ipse enim caput est totius Ecclesiæ, cui ait Dominus: *Tu es Petrus, et super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam (Math. xvi)*: et reliqua. Ejus enim sedes primitus apud vos fuit, quæ postea, jubente Domino,

NOTÆ SEVERINI BINII.

Ejus enim sedes,.... jubente Domino, translata est. Sicut Petrus, anno Christi 35, ad eos qui in Samaria verbum Dei receperant confirmandos mittitur, ita etiam, omnium apostolorum sententia, factum est

ut idem apostolorum princeps ad principem totius Syriæ civitatem atque metropolim, Antiochiam, anno Christi 59 ablegaretur. Hinc vero, designato, nondum autem instituto successore Evodio, Romam profectus,